

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto gld. 21.—
Za samo večerno izdaje 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razumno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbo brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvc. večerne številke po 4 nvc.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvc. Izven Trsta po 1 nvc. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvc.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petih. Za večkratno naročilo s primerlino popustom. Posilna, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravnništvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

zdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinosti“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novejšje vesti.)

Dunaj 5. Predlog dr. Fuchsa o kompromisu se glasi: Obstrukcija je nenudoma ustaviti, državne potrebe dovoliti parlamentarnim potom do novega leta, izvoliti je takoj permanenten jezikovni odsek ter dovoliti parlamentu 6 tednov počitnice od 1. januarja 1900. naprej, da se zamore sestaviti načrt jezikovnega zakona. Jezikovni zakon treba rešiti do 1. aprila 1900. Ako to ni mogoče, se ima uvesti češčina kakor notranji jezik potom naredbe ali pa, po drugih, potom ministerskih odločeb.

Dunaj 5. (Zbornica poslancev.) Za Udržalom je govoril posl. Funke, ki je izjavil, da hoče levice pozneje govoriti o podrobnostih proračuna. Posl. Gross je na to predlagal konec debate, kateri predlog je bil odklonjen s 104 glasovi proti 95. Vsled tega izida je nastal velik nemir.

Potem je govoril Skala, ki je izjavil, da Čehi ne dovolijo Claryjevi vladi niti najmanjših potrebščin, dokler ne dosežejo svojih pravic. Stem so pretrgali debato. Pričeli so govoriti o nujnem predlogu posl. Schwarzja glede preosnove zakona v varstvo otrok. Po kratki debati je zbornica soglasno sprejela nujnost predloga ter ga izročila pravnemu odseku. Prih. seja bo jutri.

Budimpešta 5. (Zbornica poslancev.) Začetkom se je predsednik poklical posl. Barabasa na red zaradi nekega odstavka v včerajšnjem govoru, ki se je nanašal na kralja. V tajni seji je opozicija protestirala proti temu, da je predsednik kliče naknadno na red. — V javni seji so ponovili glasovanje o odgovoru ministra-predsednika glede zglašanja na kontrolnih shodih ter vzeli odgovor z 180 proti 53 glasovom na znanje. Pl. Szell odgovarja na interpelacijo glede kuge, da pristane dotični parnik v Trstu ne na Reki. Prihodnja seja bo jutri.

Levov 5. Danes popoldne so v mestnem domu svečano zaprisegli zopet izvoljenega župana dr. Machalowskega.

Carigrad 5. Glasom vesti iz Basone se v sandžaku Muntešik punta 15.000 Arapov.

Vojna v južni Afriki.

London 5. (Reuter). Joubert je živ in zdrav. Železniški most čez Tugelo je razprt, brzjav in cestni mostovi so nepoškodovani.

O deželnem kulturnem svetu istrskem.

Interpelacija posl. Spinčića in tovarišev v seji zbornice poslancev dne 29. novembra 1899.

Okrajna gospodarska zadruga Materija v Podgradu je v svojem XIV. letnem sporočilu od 20. avgusta 1899., št. 61, predložila tudi c. kr. ministerstvu za poljedelstvo, povdarjala, kako velike važnosti bi bilo, ako bi bilo v Podgradu vsako leto ali vsaj vsako drugo leto premovanje govedi.

Dne 6. oktobra 1899. je podgradska zadruga dobila dopis deželnega kulturnega sveta od 30. septembra 1899., v katerem se jej naznanja, da vsled sklepa permanentnega odbora od 4. septembra 1899. ima biti v mesecu oktobru premovanje prašičev z državno dotacijo 300 gld.

Dne 9. oktobra 1899. je zadruga odgovorila deželnemu kulturnemu svetu, da permanentni odsek deželnega kulturnega sveta — glasom zapisnika seje od 4. septembra 1899. — ni sklenil premovanja prašičev, ampak govedi.

Ker je bil čas kratek — ker treba imenovati tri razsodnike, jednega od strani c. k. namestništva, jednega od deželnega kulturnega sveta in jednega od strani zadrug političnega okraja voloskega (Kastav, Opatija in Podgrad) in je sploh skrbeti za razsežno razglašanje itd. — je podgradska zadruga določila dan 6. novembra 1899. kakor dan razstave, ali pod pogojem, da deželni kulturni svet pritrdi temu, da pravočasno odobri predložena pravila in program in da naznani svojega zastopnika v razsodišču.

Zakaj je dala zvesti v njegovem srečanju upe, da jim je potem skrila luč in gorkoto? Zakaj ni izrula nežnega cvetja z neusmiljeno roko, ko je poganjalo prve kalí?

Igrala se je žnjim, to je jasno.

Zanimiv slučaj ji je bil, to je vse. Mož v tridesetih, pa bolan od ljubezni, ha, ha!

Res je, bila bi nevarna zveza, mesalianca. Ona mlada, lepa, duhovita, obdana z zarjo mlade pisateljske slave. Bodočnost leži pred njo kakor travnik poln cvetja. A on? Bolehen, navaden človek, brez tistih zakladov duha in — žepa, ki jih sme zahtevati nadežna mladenka od svojega druga.

»Versuchskaninchen!«

Da je vežbala moči svoje zapeljivosti, da je secirala bolno dušo, edino v to ji je služil...

— Grda anatomistka!

In vendar ga boli, da jo je izgubil, kakor ga ni še skelela nobena zguba.

— »Kismet!« Kar koli se go li, najbolje je tako storjeno!

Ali ves fatalizem, s katerim se je naš znanec ponašal tako rad, mu ni dal pravega leka.

Kaj sedaj?

Črna noč... Ali to nebo nad njim se zjasni

Na to ulogo gospodarska okrajna zadruga ni dobila nikakega odgovora od deželnega kulturnega sveta.

Dne 5. novembra 1899. pa je vsprejela dopis c. k. okrajnega glavarstva v Voloski od dne 28. oktobra 1899. št. 14636, ki je bil obertan modro v znak nujnosti — z objavo, da je c. k. namestništvo (kedaj?) okrajnega živinozdravnika v Voloskem imenovalo členom razsodišča, in s pozivom, da je naznaniti nemudoma, ob kateri uri bo začetek razstave dne 6. novembra 1899., in predložiti program.

A čudno je to, da je bil ta dopis okrajnega glavarstva naslovljen na »šolsko vodstvo« v Hrušici, da-si voditelj šole ni niti člen odbora zadruge in sploh niti člen zadruge ni.

Po teh mahinacijah, ki so razburile ne le hvalevredno delavno predstojništvo podgradske gospodarske zadruge, ampak tudi prebivalstvo razstavnega okraja, in ki tem bolj padajo v oči, ako primerjamo posamične datume, se umeje ob sebi, da ni moglo biti govora o kaki razstavi govedi v Podgradu dne 6. novembra 1899. in sploh, radi pričakovanih — ali prav za prav ženastopivših — vremen, ne do bodoče spomladi.

Na podlagi tega in z ozirom na notorično strankarsko postopanje od države subvencionirane deželnega kulturnega sveta v Istri, nasproti kateremu vedenju se c. k. vladni organi v Primorju ali vedejo pasivno, ali pa je celó podpirajo, si dovoljujejo podpisani staviti nastopno vprašanje do njegove ekscelence, gospoda ministra za poljedelstvo:

1. Ali je njegova ekscelence pri volji, storiti kraj jako škodljivemu, nedostojnemu rovanju deželnega kulturnega sveta?

2. Ali je njegova ekscelence pri volji, naložiti vladnim organom v Primorju, ne le da ne bodo podpirali strankarskega rovanja deželnega kulturnega sveta istrskega, ampak da se mu postavijo po robu z vso energijo?

zopet. Njegovemu srečanju pa ne zasveti več novo solnce...

Ali naj nosi nadalje (Bog ve do kedaj) to črno noč v sebi? Ali naj se vrne med hudomušne »prijatelje«, ki so ga prej zavidali, a imajo sedaj le škodoželjno zasmehovanje za njegove bolečine? Čuj, zašumeli so zeleni valovi...

— Ko bi umel njih skrivnostno govorico! Kaj šepetajo? Kaj svetujejo?

— Ne vabijo-li v svoje hladno objetje?

Hm! Zopet vstajajo tisti otročji pomisleki, veepljeni nam v nerazsodni mladosti...

— Slabše ne more biti v negotovi večnosti...

— Kedar se razgrnejo pred menoj skrivnosti vsemirja, videl bom, česar nisem videl do tedaj. Vsaj izprememba, čeprav v trpljenju!

A ta večna bôl, ki mu leži na prsih, ki mu teži glavo kakor težko breme, ki ne da misliti ničesar drugzega, nego na njo, ki ne da čutiti ničesar drugzega, nego v duši krvavo rano — to je neznosno!

In valovi šumijo in poljubljajo obrežje z belimi penami. Rastejo, vspenjajo se s krikom: plima!

Vstal je ter odločno zrl v valove. Sklep je bil trden: tako življenje je neznosno!

Bližal se je morju, in ono se je bližalo njemu.

P O D L I S T E K

Plima.

Stanetinski.

Jasni dan je umiraj...

Proti večeru se je bilo nebo pooblačilo. Kakor strašni zmaji se podijo oblaki, grde pošasti z dolgimi repovi in široko odprtimi žreli. Vedno več zmajev. Kako se tlačijo in izpodrivajo! Oči jim odsevajo v zadnjih solnčnih žarkih. Iz globokih žrel, med ostrimi zobmi in tenkimi jeziki jim šviga rudeči ogenj...

Luna hodi nocoj po daljnih potih. Nobene zvezdice na nebu. Povsod črna noč.

Kako more vesel dan, poln solnea in svetlobe, umreti v tako grdi noči.

Tako se je vpraševal Ivan.

Sedel je — sam — na pusti skali ob morskem bregu, daleč od šumnega mesta. Spominjal se je dogodkov zadnjih dni.

Tako nekako se je godilo tudi žnjim.

Jasen dan je bil v njegovem srečanju. Le nekaj kratkih uric sicer, malo trenutkov, kakor se mu dozdeva... A sedaj?

Kako je le vse prišlo?

Zakaj ga je zapustila?

3. Ali je njegova ekscelena pri volji, ukrepati potrebno, da se bo razstava in premovanje goveje živine v Podgrada, preprečena sedaj, vršila bodoče spomladi?

Prepir na Slovenskem.

(Se shoda političnega društva »Edinost« dne 26. novembra 1899).

Z ozirom na pismo čast. ga. župnika Kosca, deželnega poslanca Tržaškega, priobčenega že v našem listu, sta se na imenovanem javnem shodu naša državna poslanca gg. dr. Laginja in prof. Spinčič blizu tako-le izjavila o prepiru na Slovenskem:

Gospod dr. Laginja je rekel:

Meni je žal, da so se bratje na Kranjskem in Goriškem razdelili in da ta prepir traja že več let, ne da bi mu že bilo videti konca.

Na Kranjskem se že lažje prepirajo, ker jih ne tarejo več tolike skrbi, kakor obmejne Slovence. Mnogo bolj je obžalovati spor, ki je nastal na Goriškem, to pa toliko bolj, ker se je ta spor pojavil malo dni potem, ko smo se primorski poslanci bili sestali v Trstu in se dogovorili, da hočemo v vsem postopati solidarno, iz česar moram sklepati, da je takrat že tlelo pod popelom.

Jaz mislim, da mi je dovoljeno izreči svoje osebno prepričanje ter da se ne bo zopet kdo čutil razžaljenega, ako javno konstatiram svoje menenje o tej stvari.

Po mojem menenju je malo dežel, kjer bi bila sprava tako lahko mogoča, kjer bi se zastopniki različnih idej tako lahko dopolnjevali drug drugega v skupnem delovanju v blagor naroda, kakor baš na Goriškem.

Gledé Goriške so mi bili vedno pred očmi trije idejali.

Prvi idejal: dr. Gregorčič z njega modrim, mirnim ali energičnim delovanjem na polju šolstva in omike.

Drugi idejal: dr. Tuma. Le dobra volja in energično delovanje tega moža je omogočilo, da so se na Goriškem gospodarske zadruge postavile na trdne temelje ter je zagotovljen zdrav razvoj naši organizaciji na polju obrti in trgovine.

Oba je popolnjeval g. Gabršček kakor tretji v zvezi na žurnalističnem polju.

Seveda moramo to smatrati malo idealizirano. Pomisliti treba, da so tudi to ljudje, ki imajo svoje človeške slabosti. Tudi jaz ne morem biti povsem njihove smeri. Vendar obžalujem, kakor vsakdo, komur je na srečo blaginja naroda, da ti možje hodijo zdaj vsaki svojo pot.

Žalibog, da ta spor že sedaj kaže svoje posledice. Prva posledica na političnem polju je odpoved grofa Coroninija. In kar se tiče konsekvence na gospodarskem polju, se kaže že sedaj refleks tudi izven Goriške.

Ker je temu tako, prosimo brate na Goriškem, naj si podajo zopet roke, ali če to ni mogoče, naj vsaj skrbijo, da se spor omeji in ne razdvoji naroda samega!

Že ga božajo po nogah valovi, više in više se dvigajo. Kmalu mu ohladijo nemirno sree in vroče čelo...

V tem hipu je priplaval z vetrom iz daljine glas, zaan glas iz vaškega zvonika.

Večernje je zvonilo.

Tako domači so mu ti glasi. Prav tisti molton, kakor iz domačih lin.

Ivan se je stresel.

Še enkrat naj se naslaja na tej mili glasbi.

In ob zvonjenju so se mu vzbudili spomini iz daljne otroške dobe.

Na zeleni trati vidi sebe, v beli srajčici, pred belo hišo. Mati ga uči moliti...

»Pozdravljena Kraljica, Ti, ki milobo daješ zarji, ki z biserji obsipaš cvetje, Ti, kateri drhtiti nasproti šumeča lipa in tiha trta, Kraljica, vsprejmi nas v svoje krilo, usmili se nas!«

In kakor blisk mu je prehitel duh vse nadaljno življenje. Koliko zlatih upov, koliko visokih načrtov! A sedaj vse v prahu... Srta krila... Obstreljena ptica pade v valove in morske pošasti jo požrejo...

Večernje zvoní...

Da, nekaj je o taki priliki molil. Kako

Mnogo lažje je spraviti dva brata, dokler se le prepirata, nego kedar sta se začela že v resnici tepsti.

Ako se temu ne stane na pot, bojim se, da bo moral eden ali drugi bratov izkervaveti v tem boju.

Mislim torej, da govorim vsem iz srea, ako izražam željo, naj bratje na Goriškem gledajo, da kateri izmed njih ne izkervavi, gledajo naj, za Božjo voljo, da se boj vsaj omeji! (Viharno pritrjevanje).

Gospod prof. Spinčič se je izrazil blizu tako-le:

To vprašanje prepira na Kranjskem in Goriškem je jako košljiva stvar. Na Kranjskem sem poskušal sam, osebno, ali bi se ne dalo pomiriti prepirajoče se stranke. A prepričal sem se, da je tamkaj jako težko kaj storiti. Mej tem časom pa je prišel prepir še na Goriškem, ki se nas tiče še bliže.

Mi se sicer ne moremo pečati z njihovimi notranjimi stvarmi, a vsaj to, menim, nam mora biti dovoljeno, da smemo izreči svoje menenje o razmerah, da bodo vedeli, kako mislijo o njih prepiru ljudje v drugih deželah, kako sodijo o tem drugi deli njihovega naroda.

Strinjam se torej z željo gospoda poslanca Kosca, da izreče shod svoje obžalovanje na prepiru ter pokliče prepirajoče se brate, naj mislijo na skupni blagor vsega naroda! (Frenetično odobravanje).

Na Kranjskem si obečam sicer le malo uspeha od tega koraka. Kajti tam jih delijo načela, tam so ločeni po načelih liberalizma in klerikalizma, da-si ta dva pojma nimata v našem narodu prav nobene korenike, ampak sta to bilki, prenešeni iz tujine.

Ponavljam torej prošnjo, naj vsaj bratje na Goriškem ne dajejo dalje prilike našim nasprotnikom, da si pridobivajo koristi na naše troške! Naj delujejo skupno! Ako pa to ni mogoče, naj si razdelijo delovanje! (Živahno pritrjevanje).

Politični pregled.

TRST, 6. decembra 1899.

K položaju. Spravna akcija je visela večraj le še na jedni niti, a sinoči že se je ta nit utrgala. Sinoči se je sešla polna pravna konferenca, na kateri ni bil noben v pododseku stavljenih predlogov vsprejet od vseh členov: ni oni poslanca Povšeta, ni oni predsednika Fuchsa, ni oni Dzierzykega. Jako spravljiv je bil predlog predsednika Fuchsa, ki se je glasil bistveno: Zbornica poslancev naj v 8 dneh izvoli parlamentarni odsek, ki naj prouči vse predloge, ki se nanašajo na jezikovno vprašanje, ki naj v 8 tednih izdela primeren načrt zakona in naj v zbornici sporoči o njem. Ako bi ta odsek in parlament ne rešila svoje naloge v teku 4 mesecev in bi ne rešila jezikovnega vprašanja, bi bil minister za pravosodje obvezan, s posebnimi naredbami uvesti češki jezik v čeških okrajih. V slučaju, da bi bil ta predlog

dolgo je že temu! Ko bi stara mamica vedela, koliko časa že opušča to navado iz dobe nedolžnosti! Kako bi jo bolelo...

Zakaj bi ne molil še enkrat?

Skriven glas mu veleval: moli!

Pa saj je le babja vera... In nasmehnil se je sarkastično. A zvon je pel dalje in valovje je šumelo in kipel: plima.

Plima! Prazna beseda, še tujka zraven. Čudna misel mu je prišla.

Valovi se dvigajo, rastejo ob določenem času. Upliv lune, solnea, pravijo učenjaki.

Oj ti učenjaki, s koliko prozo so posuli svet. Za vsako prikazen ti pripovedujejo vzrok, ali vsaj — hipotezo. Slednjič so se lotili duše. Ta eterični cvet, stkan iz nebeške tančice, mesarijo z neokretno lanceto... Kakš bedaki!

Tudi ona je hotela študirati dušo, zaljubljeno dušo — bedaka...

Uh, nekaj ga je zabolelo, tam na levi strani...

Ti učenjaki! Hm! Pa naj mi razložijo, zakaj mi je prišla baš sedaj, v tem odločilnem trenutku, na pragu večnosti, tako čudna ideja. Ne

vsprejet, je prenehati z obstrukcijo v parlamentu in rešiti državne potrebe. — Tudi ta predlog je propal.

Tudi ta za Nemce toli spravljiv predlog je bil istim — inaceceptabel. Seveda, kdor noče sprave, pa jo noče. In ne manjka mu — izgovorov. Proti temu predlogu so imeli izgovor, da sploh ne morejo dopustiti, da bi se jezikovno vprašanje reševalo z naredbami. To je sicer stališče, kateremu ne bi bilo oporekati. Ali v ustih nemških liberalcev je to najgrše hinavstvo z ozirom na dejstvo, da so vsa liberalna ministerstva izdajala naredbe o jezikovnih razmerah, in sosebno še z ozirom na dejstvo, da so isti nemški liberalci zadovoljno molčali, ko je minister Kindinger z naredbo — in še tajno!! — segnil preko naredbe, s katero so se odpravile jezikovne naredbe, kajti vzel je Čehom še kos prava, ki so ga imeli pred Badenijevimi naredbami. Ali ni torej najhuja hinavščina, ako se taki ljudje ujedajo, da ne trpe naredb!! Na kupe jih trpe, ako so le — njim v prilogo!

Vsa akcija se je torej izjalovila. Naj se nam ne ušteva kakor bojovitost, ako rečemo naravnost, da nimamo tiste nade, ki jo je izrekel predsednik konferencie, da »pogajanja niso definitivno pretrgana in da bo druga prihodnja konferenca bolj uspešna«. Stvar je vendar jednostavna: Nemci bi hoteli njeti Čehe z menjicami, o katerih nikdo ne ve, kdaj spadejo in ki bi se potem mogle prolongirati Bog ve kolikokrat; češki poslanci pa ne morejo vsprejeti takih menjic in morajo zahtevati takoj vsaj nekaj plačila, ker imajo za seboj — razjarjen narod!

Grof Clary je bil danes pred cesarjem. Že ta avdijeneja nam more prinesiti: ali odloženje, ali razpuščenje državnega zbora, ali pa — demisijo grofa Claryja!! Sedanji parlament in sedanja vlada ne moreta več živeti jeden poleg drugega.

Češko-slovenska vsajemnost. Princ Friderik Schwarzenberg je poročal dne 3. t. m. svojim volilem v Budijevicah. Kar je povedal, je bilo znamenito, so bili akordi, ki morajo tolažilno in blažilno zveneti v srečo vsacega avstrijskega Slovana, zlasti v sedanjih hudih časih, ko nemška, od mogočnih krogov podpirana gospodstvaželjnost šviga nad-slovanskimi glavami z bičem svojega binkoštnega programa! A to so bili akordi, ki morajo zveneti kakor resen memento — o nasprotnikih niti ne govorimo, kajti njim so srea ukovana v trd led in so nepristopna vsakemu razlogu pravice, pravičnosti in človekoljubja — tudi onim merodajnim krogom, ki nosijo odgovornost za to, da država ne zaide v krize, ki bi mogle spraviti v nevarnost, če že ne nje obstanka, pa vsaj nje možnost za vršenje one velike, od Boga jej določene naloge, ki jo je prisojal naši monarhiji — mirno in trezno, ali z veliko ljubeznijo — dr. Laginja na obnem zboru »Edinosti«.

Pelin mu je prihajal iz srea, ko je rodoljubno trpkostjo žigosal delovanje sedanje vlade, sosebno pa dejstvo, da se ni zadovoljila z udarcem, ki ga je zadala narodu češkemu z odpravo jezikovnih naredb, ampak je za udarec izbrala način, ki boli bolj, nego odprava sama. »Obžalujem — je vsklik-

ideja, prepričanje: valovje živi, morje čuti; to ni plima, valovje sedaj — moli.

Ob določenem času se dviga Stvarniku nasproti. To je valov — večerna molitev!

Kaj-li molijo? Njih pljuskanje je morda diven slavošpev za toliko moč, podarjeno jim z nebes, njih šepet ponižna prošnja, da bi Stvarnik naklonil svoje dobrote njih poverjenecem: ribicam in rakom, tritonom in polipom... Morda molijo za blagor vse narave: za srečo prijateljskih narodov, ki žive ob njih mejah. Morda tudi za — tvojo srečo...

Ivanu je nenavadno ugajala ta bizarna misel. Uglobil se je v njo in — molil z valovi večerno molitev...

In v daljavi je zamiralo zvonjenje.

Čas je izvrsten zdravnik: malo počasen sicer, pa zanesljiv.

Kedar morje plima, videvam često Ivana na obali.

Zamišljeno gleda v daljavo in mir mu sveti z resnega obraza.

O razbiti zaroki sodi dandanes milejše. Nobene pikre besede ni več čuti iz njegovih ust.

nil govornik — da ni bilo moža, ki bi bil v interesu bodočnosti svaril pred tem korakom (tajno naredbo ministra Kindingerja)! — Kako je mogoče o takih razmerah zahtevati od zastopnikov naroda češkega, da podajo roko v spravo?!

Govornik je prešel na vprašanje, kaka pota morajo ubirati češki poslanci? Ta pota so jim dana pozitivno, oni ne morejo drugače: to so pota najhujšega odpora? In tu je izjavil odkrito, da češkim poslancem ni zamere, ako z obstrukcijo poostre svojo opozicijo proti sedanjí vladi, in bodisi tudi proti pogodbi z Ogersko. Tako je govoril mož, ki je člen visokega plemstva, ki je veljalo vsikdar kakor inkarnacija avstrijskega patrijotizma, dinastične misli in konservativne politike! Takov čudež se je posrečil ministerstvu Claryjevemu v kratki dobi njega — služenju objestnim zastopnikom velike manjšine avstrijskega prebivalstva! V odkriti izjavi princa Schwarzenberga je tisti mento odločilni krogom v Avstriji.

Govoré o razmerah na desni je govornik povdarjal, da utegne ta ali ona stranka večine ubrati svoja pota, ali to le za hip, kajti ta večina se mora povrniti zopet, ker jo združijo zopet misel varstva ne še enakopravnim narodom. Ta misel ostane večno resnična. Mi stojimo na razvalinah vseh posvečenih misli, ki so popred vladale v Avstriji, in v teh žalostnih razmerah je večina edino, kar se je ohranilo v viharju časov. Vse je razbito, sumo vera ne, da sedanja večina mora obstati v interesu narodov, države in nje bodočnosti. Govoré o posamičnih skupinah desnice je na prvem mestu omenjal nas Slovencev in Hrvatov in je o tem postal tako iskren, tako topel, tako bratski, kakor le more biti odkrit in zvest propovednik češko-slovenskega pobratimstva. Rekel je: »Mi imamo zvestih prijateljev, na katere se smemo zanašati. V prvi vrsti imenujem zastopnike slovenskega in hrvatskega naroda, ki so se vsikdar potezali za naše koristi. Ali bi bilo pravično in dostojno češkega naroda, ako bi češka delegacija izstopila iz zveze večine in bi te zveste prijatelje češkega naroda prepustila njih usodi? (Viharno odobravanje). Kakor mi vsprejemljemo njih pomoč, tako je dolžnost tudi češkim poslancem, podpirati Slovence in Hrvate v njih bojih. **Le z največjo hvaležnostjo se moremo spominjati delovanja teh poslancev.**«

Ta izjava prinčeva je — ker je podana baš v sedanjih trenutkih — zgovorna priča o vezeh, spajajočih Čehe in Jugoslovane.

Srbski emigranti v Švici. Odbor srbskih emigrantov v Curigu objavlja nastopno officialno izjavo: Nedavno se je raznesla vest, da je kralj Aleksander srbski povabil predstavitelje srbskih emigrantov v Meran na konferenco, da bi se pogajal z njimi, pod katerimi pogoji bi se hoteli vrniti v Srbijo. Izjavljamo, da ta vest ni osnovana. Kralj Aleksander pozna naše postulate, ki se niso nič spremenili, odkar so bili v letu 1894. zadnjič potrjeni. Naše glavne zahteve so: pomiloščenje vseh političkih obsojencev, definitivno odstranjenje razkralja Milana iz Srbije in zopetno uveljavljenje ustave od leta 1888.

Vojna v južni Afriki. Angleži so temeljito zmagovali nekoliko dni — tako dolgo, da danes prihajajo same obupne vesti z bojišča. Nekoliko dni so širili vest, da Boerei niti več ne oblegajo Ladysmitha, zadnje vesti pa trdijo, da se obleganje vrše najenergičneje in da je položaj obkoljenih Angležev obupen. Tudi poročila o dosežanih zgubah Angležev so usodna za te poslednje. Zlasti odstotek padlih častnikov je nenavadno velik. Uprava in hranjenje angleške vojske da je jako pomanjkljivo. Usodna pa je tudi vest, došla preko Bruselja, da so se Afrikanderji v severu Kapske kolonije (angleška posest) vzdignili proti Angležem. Kakih 20000 holandskih priseljencev je zgrabilo za orožje in so se pridružili vojski Boerev. Devizija angleškega generala Gataere da je že v boju proti tem ustašem.

To bi bila zaslužena božja kazen: požrešnost je gnala Angleže na ropanje, slednjič se jim utegne zgoditi, da bodo morali sami braniti, kar so že imeli.

Domače vesti.

Imenovanje in premeščenje. Minister za pravosodje je imenoval sodnega adjunkta v Aj-

dovščini, Matija Fabijana, okrajnim sodnikom v Kobaridu; sodnega adjunkta v Tolminu, Henrika Lasiča, je premestil iz Tolmina v Ajdovščino.

Seja odbora pol. društva »Edinost« bo v soboto zvečer, in ne v petek, kakor je bilo naznanjeno. Seja se je preložila, ker bo v petek praznik.

Slednjič se je odboru »Tržaškega Sokola« posrečilo, da je v prostorih »zelenega hriba« (Monte verde), dobil in že najel lepo, veliko in vsem potrebam odgovarjajočo telovadnico. Izpolnila se je torej želja, da bo mogel »Sokol« zopet začeti svoje delovanje kakor prevažen člen socialne organizacije tržaških Slovencev. Baš v tem presledku, ko je »Sokol«, obsojen v to po neugodnosti razmer, moral mirovati, smo še le občutili, kako potrebno je to društvo za izvestne vrste naše mladine. Na zdar — »Sokol« redivivus!

»Narodno orožje.« Pod tem zaglavjem poroča neki tukajšnji italijanski dnevnik o nekem navadnem nočnem izgredu, a to v izrazih, v katerih je nakopičeno toliko narodnega sovražstva, da bi ta zaloga navadnemu zemljanu zadostovala za vse življenje. Kaj se je zgodilo? Dva Slovenca sta bila v soboto po noči dobre volje, pa sta pred neko krčmo v bližini lesnega trga zapela slovensko pesem, kar je čuvajem italijanskega značaja tržaškega dalo povod, da so začeli živzgati — morda je bilo še kaj več, o čemer pa molči nepristranski italijanski list. Slovenca da sta odgovarjala na to z besedami, ki niso bile baš lepe, a neki navdušeni Italijan z — dejanjem. Peven sta baje na to pobrala nekoliko kamenja ter razbila okna negostoljubne krčme, ki hoče streči le Italijanom. Prišli so stražarji ter ju zaprli.

Da se pa taki čisto navadni ponočni nemiri izkoriščajo v to, da se iz njih kuje političen kapital, da se lije svoj žolč na slovensko ljudstvo in s tem še bolj neti itak že preveliko narodno sovražstvo, to je — gnusno, to je zločin proti mirnemu mešebojnomu življenju, kakoršnje bi bilo vendar na korist vseh.

Koliko večih ponočnih izgrediv, katerih junaki so slučajno pripadali italijanski narodnosti, je že bilo, ko mi nismo delali takega vika in nismo dolžili in zaradi nočnih izgrediv obsojali italijanske narodnosti kakor take!

Kar se pa tiče »narodnega orožja« (kamenje da je namreč narodno orožje Slovencev), naj bi dotični list raje mislil na italijanski »stilet«. Vsakako je kamen manje nevarno orožje nego pa bodalo. Italijani imajo menda še neko drugo »narodno«, a precej previdnejše orožje, sestoječe v tem, da sovražniku kažejo — pete in hrbet.

Ako torej dotični list hoče določiti vsakemu narodu posebno narodno orožje, voli naj za Italijane izmed bodalec in — petami.

Dopolnilna volitev. Vsled odstopa grofa Alfreda Coroninija je dopolnilna volitev za prvi volilni okraj veleposestva za goriški deželni zbor razpisana na dan 3. januarja 1900 v Gorici. Reklamacije glede volilnega imenika, objavljenega v večerjem »Osservatore«, je vložiti na tuk. namestništvu tekom 14 dni.

Za jeden korak dalje. Cenjeni g. urednik, prosim Vas odkazite mi nekoliko prostora v Vašem cenjenem listu za ta-le, sicer skromen a vsakako za naše žalostne razmere pomenljivi dopis, ki dokazuje, kako se moramo boriti in trošiti za vsako najmanjšo pridobitev na narodnem polju.

Velika nesreča me je zadela, ko mi je lanskega leta na krškem otoku neizprosna smrt pograbila nepozabnega in nenadomestnega soproga.

Ker nisem kotela, da ostane moj pokojni brez spomenika v tuji zemlji, naročila sem tukaj v Trstu primeren spomenik z slovenskim napisom. O tem se mi niti sanjalo ni, da zadenem s tem v sršenovo gnezdo naših ljubih sosedov, kajti mislila sem, da ljudski in božji zakon, ki dovoljuje tudi slovenski napis na grobnih spomenikih, mora biti veljaven tudi za Istro. Ali po menenju tamošnjih očetov temu ni tako, kajti najprvo so me skušali pregovoriti, da zamenim slovenski napis z italijanskim ali latinskim, češ, da slovenski napis bi bil na Krškem pokopališču »nepotrebna novost!« A ker to ni šlo, sklenile so te modre glavičve v občinski seji, da sesploh prepove postaviti spomenik z slovenskim napisom. Kaj mi je ostajalo drugzega nego

pokoriti se tej prepovedi, ali mirovala vendar nisem in hajdi k g. dru. Vitežiču, da mi napravi utok proti omenjenemu občinskemu sklepu. In res, utok je bil rešen za-me ugodno, ali še-le letos 31. oktobra mi je bilo možno postaviti spomenik, ki je res edini z slovenskim napisom na Krškem pokopališču. Da-si me je to stalo dosti sitnosti in stroškov, vendar sem ob vsej svoji žalosti vesela, da se mi je posrečilo prečrtati račune naših zagriženih nasprotnikov. Le-ta spomenik, ki je eden najlepših na onem pokopališču, naj bo, zraven svojega vzvišenega znaka pijetete do mrtvih, tudi v spodbujno tamošnjim Hrvatom in Slovincem, da bodo odslej postavljali spomenike z slovenskim ali hrvatskim napisom. Ti pa, moj nepozabni soprog, ki si bil vedno ponosen na svoj rod, izprosi od Vsevečnega, da prisije tudi temu rodu solnce bolj-ših dni!

Josipina Batista.

udova finančnega višega stražnika.

Obrtniško društvo v Barkovljah bo imelo dne 21. decembra ob 7. uri zvečer izreden občni zbor v društvenih prostorih. Dnevni red: 1. Volitev dveh členov načelnštva. 2. Razni predlogi. Odbor.

»Slovansko pevsko društvo« v Trstu je že razposlalo vabila za svoj prvi koncert z opereto »Čevljar baron«, ki bo dne 8. decembra. Ako pomoti kdo ni dobil vabila, naj oprosti blagohotno. — Zdaj se prično razpošiljati vabila za koncert dne 10. decembra z novim pevskim in godbenim programom, a s ponavljanjem opereto »Čevljar baron«.

Vojaški orkester pride v četrtek iz Gorice in ostane tu do ponedeljka. Prirejajo se novi kostumi. Jutri prinesemo še enkrat program 1. koncerta, v soboto pa drugega. Sedeži se že prodajajo v kavarni »Commercio«.

Razpis. Na novo ustanovljenem otroškem vrteu v Tržiču se razpisuje služba otroške vrtarice s 360 gld. letne plače.

Prosilke naj vlagajo svoje pravilno opremljene prošnje na podpisnem vodstvu do 20. dec. 1899.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Vsled opeklin je umrla v tuk. bolnišnici Pelegrina Paglierini, o kateri smo poročali, da se ji je užgala obleka, ko se je grela na žerjavici.

Samomor. 30-letni zlatar Karol Micheluzzi iz ulice della Valle št. 2, je včeraj izpil precejšnjo količino fenilne kisline. Da-si je zdravnik prihitel takoj, se Micheluzzi vendar nahaja v veliki nevarnosti. Spravili so ga v bolnišnico.

Ponesrečen zidar. Zidarski mojster Just Škerl je preiskoval včeraj neko streho v Sv. Križu ter je o tej priliki padel z strehe 5 metrov globoko. Poškodovan se je hudo v notranjih delih. Spravili so ga v IV. oddelek tuk. bolnišnice.

Mej vagona je prišel finančni stražnik Ivan Miklavce, ko je zapiral neki železniški voz ter se je nevarno poškodoval. Na zdravniški postaji so mu podelili prvo pomoč, a sodna komisija je na lieu mesta poizvedovala o vzroku nesreče.

Poboj. V neki gostilni v Korminu se je dne 3. t. m. zvečer sprlo več delavcev. Dva izmed njih sta šla skupaj iz gostilne ter se začela zunaj pretepati. Kaj in kako se je godilo, to še dosedaj ni razjašnjeno; dejstvo pa je, da so drugo jutro našli v bližini dotične krčme možko truplo, grozno razmesarjeno, da ga ni bilo možno spoznati. Zaprli so Ivana Sfiligoja, na katerega leti sum, da je izvršil grozni zločin.

Okrajna bolniška blagajna. Minolega tedna se je prijavilo 331 slučajev bolezni, 311 oseb se je proglasilo zdravimi in v zdravljenju jih je ostalo 748, med njimi 116 ponesrečencev na delu. Prestopkov proti zdravniškim naredbam so naznačili 98. Podpor je blagajna izplačala ta tedne 9069-86 kron.

Različne vesti.

Vihar na Dunaju. Predprošlo noč je razsajal na Dunaju strašen vihar, ki je polegel še le predpoludne 5. t. m. ter povzročil mnoge škode na poslopjih, zlasti pa na javnih nasadih. Več oseb je vrgla nevihta ob tla ter jih težko poškodovala.

O smrti dr. Frana Smolke je došla gališkemu namestniku iz kabinetne pisarne Njegovega Veličanstva sledeča brzojavka: Po najvišem nalogu mi

je čast prositi vašo ekscelenco, da izrazite rodbini pok. ekscelence dra. Smolke najsrčnejše sožalje Njegovega Veličanstva cesarja. — Ob rakvi pokojnika je položenih mnogo vencev. — Večina dunajskih listov se je spominjala pokojnika s častnimi besedami. V mestnem svetu praškem se je župan dr. Podlipny z globoko čutenimi besedami spominjal odličnega pokojnika iz bratskega naroda poljskega.

Desnice parlamenta bo zastopal na pogrebu v Lvovu tudi slovenski poslanec Povše; slovensko krščanske narodno zvezo pa maloruski poslanec Barwinski.

Car in carica v avstro-ogerski razstavi umetnin v Petrogradu. Dne 3. t. m. sta obiskala navedeno razstavo car Nikolaj in carica. Spremljal ju je e. in k. poslanik pl. Aehrenthal. Oba sta se kazala zelo zadovoljna s prirejenjem. Posebno so ju zanimali predmeti, katere je iz svoje zasebne lastnine dal razstaviti naš cesar, in pa predmeti iz Galiske, Hrvatske in Bosne-Hercegovine. Carska dvojica je nakupila več umetnin. Obisk je trajal poldruge ure.

Carska razsodba. Neki mladi človek se je pritožil carju Nikolaju zoper sv. sinodo (najvišjo duhovno instanco na Ruskem), ker ta oblast ni hotela priznati razdruženja njega zakona. Mladenič je prosil, naj se sv. sinoda skliče v drugo, da se stvar še enkrat pregleda. Car je poklical prosileca k sebi v svoj kabinet in mu je rekel: »Kako se drzneš ti tožiti najvišjo duhovno oblast, katero jaz spoštujem?«

Prosilec pa je odvrnil odkritosrečno in neustrašeno, da visoki sinod, če tudi je svet, sestoji vendar le od ljudi, slabotnih in zmotljivih božjih stvarij. Car je srpo pogledal prosileca in mu rekel: Prvokrat v mojem življenju se zgodi, da naložim svojemu zastopniku, naj vnovič skliče sv. zbor. Pa vedi: če je tvoja tožba neopravičena, občutiti boš moral vso strogost zakona zaradi svetogrdja. Če imaš pa pravico na svoji strani, še ne nagradim, ker braniš pravično stvar.

Car sam je posredoval v seji sv. zbora. Tožba je bila opravičena in kmalu potem je tožitelj dobil visok red in bil imenovan dvornim svetnikom.

Brzjavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Dunaj 5. Komuniké, izdan o vspehu pravne ukrepe, se sklicuje na dosedanje konference in pravi, da je sinočnja plenarna seja odklonila vse predloge. Predlogu levice, da bi glasovali po klubih, je desnica prigovarjala, zbok česar je glasovanje odpadlo. Jaworski je zaključil sejo z željo, da bi skoro zopet prišlo do pogajanj mej zastopniki nemškega in češkega naroda.

Dunaj 6. (Zbornica poslancev.) Na dnevnem redu so: nadaljevanje prvega čitanja začasnega proračuna in proračuna za leto 1900., poročilo justičnega odseka o predlogu posl. Strobaeha, tika-jočem se olajševanj na pristojbinah o konvertiranju denarnih obveznic, prvo čitanje zakona o predkazu, kvotnega zakona in vladna predloga o kontingentu novincev. Podpredsednik Pientak je priobčil, da je predsedništvo poslalo sožalno brzjavko rodbini pokojnega Smolke in da je od sina pokojnikovega došla zahvalna brzjavka.

Dunaj 6. Nekateri listi hočejo vedeti, da se pogajanja v dosego sporazumljenja mej Čehi in Nemci obnove meseca januarja prihodnjega leta.

Dunaj 6. Predmet razgovoranj v političnih krogih je neuspeh pogajanj mej Čehi in Nemci. Jedni menijo, da je pad grofa Claryja neizogiben, drugi so nasprotnega menenja, ker rečeni neuspeh ni neuspeh vlade ampak sarank.

Vojna v južni Afriki.

London 6. »Daily Telegraph« javlja iz Modder Riverja dne 30. m. m.: Boerci zavzemajo trdno pozicijo, 6 milj severno reke, na grebenu nekega hriba. Suličarji so prišli danes žnjimi v dotiko. Iz Aldershota javljajo, da se za južno Afriko sestavi še jedna, sedma divizija.

K imenovanju

e. kr. rezervni častnikov priporočamo »Zavod za uniformiranje in civilno krojačnico FRAN-A JIRAS-A« v Trstu, ulica Caserma 9. Cene nizke, postrežba točna in zanesljiva.

Najcenejši izvor za nakup dokler traja zaloga.

Gld. 2.20 stane 1 Anker Rem. žepna ura od niklja s posebneno frano, verižico in skatljico. — Gld. 4.65 stane 1 Remont. ura od čistega srebra s posebneno ameriško verižico in skatljico. — Gld. 4.90 stane 1 Remont. ura od čistega srebra za gospe s posebneno angleško verižico in skatljico. — Gld. 11.50 stane 1 Remont. zlata žepna ura od 14 karatn. zlatu s skatljico od atlasa in krasno verižico.

Za vsako uro jamčim 3 leta.

Gld. 1.50 stane 1 prstan od čistega 6 karatn. zlatu s krasnim kamnom.

Razprodaja proti povzetju ali predplačilu dotičnega zneska. Blago, katero ne ugaja, se sprejme tekom 8 dni nazaj in se izplača dotični predplačani znesek, vsled česar se ni bati kupovalcem nikake škode.

BRÜDER HURVIZ, izvozna trdka
Krakovo, Stradon 17.

Bogato ilustrovan cenik od ur, posad, zlatega, srebrnega in od blaga klineškega zlatu po znižanih cenah brezplačno in franko.

Isčite se agentje.

Isčite se gospica

za pisarno. Imeti mora lepo pisavo in mora biti večja italijanskemu, nemškemu in slovenskemu jeziku, ali vsaj tema poslednjima jezikoma. One, ki imajo že prakso v pisarniških stvareh imajo prednost. Ponudbe pod »Pisarna« uredništvu tega lista.

MOKA

iz slovečega valjičnega mlina

Vinko Majdič-a v Kranju

dobi se na debelo pri

Ales. Rupnick & Co v Trstu

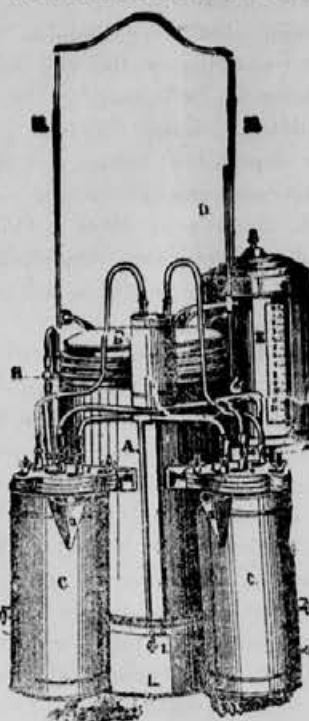
na drobno skoro pri vseh večjih trgovcih.

Prva tržaška tovarna

aparator za napravljane plina acetilena

premovana se srebrno kolajno na mejnarodni razstavi v Budimpešti 1899.

tvrdke ROCCO & C. v ulici Sanità št. 9.

Autorizovani instalaterji plina, vode in plina acetilen.

Aparat na acetilen od Josipa Rocca, patentiran v Avstro-Ogerski je absolutno najbolj praktičen in gotov, lahko rabljiv, ne eksplozivna, vsprejet od različnih za varovalnih društev. Vsprejemajo se vsakovrstne kompletne naprave za hiše, restavracije, gledališča in mesta pod najugodnejšimi pogoji.

Velika zaloga najboljšega apnenega kislica, katerega kilogram daje 300 litr. plina.

Velik izbor svetilnic in pripadkov za razsvetljavo.

SPECIJALITETA: CESTNE SVETILNICE

„ACETILEN“

na 1 ali 2 plamena brez dovoda plina (priprave za dvorce [vile], kioske in mala mesta).

Vsprejemajo se dela za instalacije in popraviljanje dovodov.

Pisarna in zaloga

ulici Sanità št. 11.

(Uhod Via Porporella)

Ceniki in prospekti brezplačno in franko.

Delavnice

v ulici S. Giorgio

GLEDALIŠČE OPIC

Fondo Banelli

mej Via Istituto in Via Foscolo

Vsaki dan

Ob nedeljah

2 predstavi 4 predstave
in sicer ob 4½ in 7½ ob 1½, 3., 5. in 7. uri
uri zvečer. popoldne.

80 štirinogatih umetnikov 80

Izučene opice, psi, koze, prešiči in tudi petelini.

Vspored:

Koza in opica kakor plesalki na vrvi. Afriška večerja, katero predstavlja nad 20 opic. Ples. Sprehod mad. Lenè. Podponri vaj s 5 psi. Arabska dirka s psi, katere jahajo opice. Sultan, izučen prešič. Telovadba opic na vrvi. Velika pantomina »Sodišče opic, streljanje psa Midea ter njegov pogrebni spreved«.

JAK. HENRIK HUBER

trtnica za ameriške trte in cepi

Tovarna kemičnega gnojja »KOPROS« v Boljuncu (Istra)

ZALOGA:

TRST - Via S. Apollinare št. 4.

Telefon št. 201.

Ameriške trte in cepi.

CENE:

	I. zbirka	II. zbirka
100 kosov	1000 kosov	100 kosov
gl. kr.	gl. kr.	gl. kr.
Kolči ameriške	1.50	12.—
Blife	4.—	35.—
Cepi na	20.—	180.—
		15.—
		120.—

Vsprejemajo se naročbe za razna cepljenja po želji naročnika in to od februarja do začetka aprila.

Kemični gnoj »KOPROS«

sestavljen iz kvantitete dušika, forforičnega kisline, potaše in apna, katere snovi so potrebne za živilo rastlin.

Služi čudežno za gnojenje trti, sadnega drevja, špargelov, vrtnine in žita.

Cena: Žakelj od 25 kg. gld. 2.—; od 50 kg. gld. 3.80; od 100 kg. gld. 7.50, se žakljem vred.

Za praznike!!

Velik izbor

klobukov od 80 kr. in zimskih

kap od 45 kr. navzgor

priporoča

Marija Fonn v Trstu

Via Pozzo del mare št. 1.

(zraven velikega trga blizu Angelja Davanza).

Konkurenca nemogoča.

Nikolaj Terškan!

trgovca v Ljubljani

priporoča ob pričetku sezone svojo izborna kisl zelje v sodčkih po 200, 100, 50 in 25 kg., kakor tudi sveže zelje v glavah.

Pri sodčkih po 200 in 100 kg. se računi brutto za netto, pri pošiljki po 50 in 25 kg. pa se plačajo prazni sodi po 70 in 50 kr. Posebno prihično za večje rodbine in gostilničarje!

Cene brez konkurence.

Glasbena šola.

Podpisani učitelj glasbe odprl je v ulici Cologna št. 2. I. nadstropje (za javnim vratom) šolo za poučevanje sledečih predmetov: teorija, glasovir, petje, vse tamburaške instrumente, mandolin, vijola, čelo in violon (contrabas).

Natančneje pojasnila daje podpisani vsaki dan od 11. do 12. ure predp. v zgoraj imenovanih prostorih. Pisma istotja. — Za uspešni in točni pouk jamčim. — Priporočuje se za obilno udeležbo beležim

Hrabroslav Vogrič